

Örse néni

végre kialussza magát

Örse néni, aki maga volt az élő nyugtalanság, 85 éves korában végre megpihent s most az elyásiumi mezőkön jár, ahol nincs papírból csinált hideg virág, hanem olyan dufla virágok nyílnak, mint a kiterjesztett szárnyu éjjeli lepke; a rózsákat nem hántja a bogár, darázs sem csip beléjük, mint a sörreklámokon a fehérhajszu nyugdíjas jegyző a kiszolgáló lányba, vonalait versenyzőnek rég porrá vált mesterek remekműveinek vonalával, — kigyózó derék, csigába görbülő, száz titkot sejtető, szájjal — az ibolyák illata pedig annyira kifejező, hogy szóbeli kíséret se kell hozzá, ha olyasmit szeretne vallani a lélek, amihez csak a dadogás illik, március napfénylopta levegője, esetleg az alkonyat, mindenestre azonban az ifjúság.

Aki előkelőségek dómáról szeret hirtelen kalálni, az jobban teszi, ha már most abbahagyja az olvasást. En jobh szeretem a szegényeket s Örse néni paréntálom el, Kalmár Örsét, aki annyira hozzátartozott ennek a városnak a színteréhez, akárcsak egy-egy régi, külső formájában modernizálódásra nem hajlandó, mégis minden másnál megbízhatóbb öreg bolt hűséges csoszogó alkalmazottjaival.

Hogy meghalt, arról is kevesen tudnak az illetékeseken kívül, mert hogy más néven szerepelt a halotti listán, amint az nemsokára kiderül.

Róla irván, voltaképpen a Krokodil néniel kellene kezdeni, régi ifjúságunk megmérgezőjével. A luxus-cipődivattal kapcsolatos néven feltisztelt bölgy ugyanis mozgó virágárus volt és legtöbbször ott mozgott, ahol célszerűbb lett volna csendesen viselkednie.

Ültünk, tesszem azt a kávéház terraszán, családi körben, sokkal inkább egy kis koru pisze női lény kedvéért, mint az anyja szép szemé tisztelőire s igen pontosan kiszámítottuk, hogy a zsebünkben rejtőzködő vagyon éppen a feketekávénk kifizetésére elegendő.

Abban a pillanatban, mintha a föld köpte volna ki magából, ott termett karkosarával Krokodil néni és csevegni kezdett.

— Tessék a szép virág!

Fagyos esend fogadta, rá nem néstünk volna, ám a delnő jeles pszichológus volt és tovább bővítette szótát, habár egyszer alattomban bokán rugtam.

— Tessék megvenni a szép rózsát a kisasszonykának.

Azzal már tette is elébe a virágot, hasztalan rebegett a mama néhány meggyőződés nélküli me, nos-t, továbbá nem szabad-ot, Nekünk alku nélkül illet fizetünk, mesolyogtunk hozzá, bár a lelkünk mélyén átkoztuk a város hatóságát, amely könnyelműen kiszalajtott a kezéből a pallosfogót és nyilván illetéktelen felső nyomásra régen nem égetett hozorkányt.

Vagy tíz-tizenkét év előtt halt meg Mezőhegyesen, emlékéit is csak azért idéztük fel előjáróban, hogy annál jobban kiemelhessük Örse néni, aki ugyanazon az életpályán működve, maga volt az élő tapintat és a belátás. Neki elég volt egy futó pillantás, hogy ne közeledjék, viszont fűgőn érkezett, ha úgy zengott a szó, hogy gyűjjék már sebese.

A teljes neve özvegy Németh Imréné volt s ugyan ki ismert volna rá így a halottak listáján, mikor mindenki a leányneven szólította, Kalmár Örsének!

Azok közé tartozott, akik nem bírják el a napali világitást, akiknek a tavaszi napsugár semmi nevezetést nem tud mondani, mert ugyan mi érdekes van a lóto-futó, hadonászó, könyöklő emberekben? Mennyire más az éjszaka, még ha titkai értbeletlenül zsonganak is bennünk, a fáradt lefekszik eludni, aki azonban ébren várja meg az éjfelet, a hajnali, már túl van napközben szerzett bánatain s most adja ki magából a visszafojtott derűt, vagy szomorúságot, kivirágzik, mint ahogy az akác is éjszakáról reggelre lepi meg mézes szavával a szerényebb utcák népét.

Jó pár esteundeje, hogy elfogott egyszer, — mert hogy szerettem mindig az egyszerű embereket s szívesen beszélgetek velük, — kemoly szava volt, hucszuk Szegedről.

— Szeretnék már egyszer aludni is, mert most nem tudok. Nem enged ez a bitang élet, amely hozzászoktatott az éjszakázáshoz.

Akkor már jóval túl volt a hetvenedik évén, ésszeszamaralt s elbucszott mindentől, to a lok-

tol, utcaitól, mint aki más világrészbe indul.

Négy lánya volt, egyiknek az ura Pesten boltos, elfoglalt népek, akik rég unszolják, fogjon már hozzá a pihenéshez, mit vergődik? Foglalkozzék az unokáival, ha unja a tétlenséget.

Örse néni nagyon boldog volt.

— Pihenek, alszom, játszom az unokáimmal. Ez kell nekem, rám fér.

Talán két hétbe sem tellett, már itthon volt megint. Láttam, hogy messziről elkerül az utcán, valósággal bujkált, a virágpiacra, ahol bonyolódott rokonsági körei, legjobb ismerősei, élik az életüket, mutatkozni nem mert. Restelte a dolgot s mikor végre elfogtam, szinte szégyenlősen elnevette magát, úgy fogta meg a karomat.

— Ne beszéljen semmit, üsmérhet. Vén ló vagyok én, hozzászoktam a magam hámjához, idegent nem tudok felvenni.

Ugy beszélt, mintha szemérmatosan nagy titkot vallana be.

— Aztán meg kialudtam magam már az első két napon. Tudhatja magáról, nem kell az ilyen öregnek olyan sok.

Azóta itthon élt, folytatta a régi mesterségét. Nappal alig lehetett látni, éjszaka járta a kávéházakat, vendéglőket, ismerte minden ilyenkor élő ember szokását, kapcsolatát. Valósággal összekötő szolgálatot végzett az egyes lokálok között, hozta és vitte az értesítéseket, az információkat, amiket azonban a szakértő mindig óvatos kritikával fogad. Ha üres a vendéglő, azzal vigasztalják a tulajdonost, hogy másfelé sincs senki. Jó lelkek ezek a virágárusok, kucséberék, nem szeretnek bánatot szerzeni. Üresnek vallják a versenytárs helyiségét akkor is, ha annyi ott a vendég, hogy rendőrrel kell elkergetni. Esetleg kijár a tájékoztatásért egy pohár bor.

A nyáron találkoztam vele utólfára, nagyon megöregedett, összeszáradt volt.

— Hány éves maga voltaképpen Örse néni?

— A nyolcvankettédikét gázolom, Örszabre töltöm be Isten segédelmével.

— Mióta foglalkozik virággal?

— Épp negyven éve. Az uram kucséber volt,

Alsótanyán épül fel az új szeretetház

Érdekes terv a szinylődök elhelyezésére

(A Délmagyarország munkatársától) Bészámolt a Délmagyarország arról, hogy a szeretetház teljesen megtelt már szinylődökkel és tárgyalások folynak most a városházán az intézet kibővítéséről. A terv szerint a szeretetházzal szomszédos földszintes épületet lebontatja a város és ennek helyébe építenék fel a második szeretetházat. Az építésnek százezer pengő volna a költsége és ezt az összeget a város a helyi minisztériumtól fogja kérni államsegély formájában. Az új épületben 60-80 szinylődöt lehetne elhelyezni.

A szeretetház kibővítésével kapcsolatban most azután igen *életről való terv merült fel*. Arról van szó, hogy a szeretetházat ne a városban, hanem a tanyán építsék fel, mégpedig Alsóközpontra. Az alsóközponti templom mellett ugyanis a városnak van egy őtholdas területe és ez nagyon alkalmas volna a szeretetház céljaira, sőt még maradna többholdas földterület, ahol a szinylődök könnyebbfejta kertészeti munkát végezhetnék. Az érdekes terv már szóba került a népjóléti bizottság ülésén is, ahol azt megértéssel fogadták. Kiszámították azt is, hogyha a 100.000 pengő rendelkezésre áll, abból a tanyán sokkal nagyobb építkezést lehetne végrehajtani és esetleg az összes szinylődök öregembert ki lehetne ide telepíteni. Jelenleg 218 személyt gondoznak a szeretetházban és negyvenen várják a felvételüket. A tanyán felépítendő szeretetházat viszont könnyűszerrel be lehetne úgy rendezni, hogy ott 350-400 személy számára legyen hely.

Fontos szociális szempont volna az is, hogy ezek az idős, egyéb munkára alkalmatlan emberek, a tanyán elvégezhetnék a könnyebb kertészeti munkákat is és ezáltal azt érezhetnék, hogy a társadalomnak valamiképp hasznára vannak. Természetesen a tanyán is az apácák felügyelete alatt volnának a szinylődök.

A terv megvalósításával együtt felszabadulna a Berlińi-körúton a mostani szeretetház, amelyet más célra lehetne igénybe venni. A

aztán hogy meghalt, én is az lettem. De nem számra, aki az aszkóban van. Szardéna, meg narancs, mi egymás volt a kosaramban. Később virág.

— Szegedi születés Örse néni?

— Horgasi vagyok, de kilenc éves korom óta lakom a várost. A Tóth Péterékhez hoztak be peszrának, aztán a Kasséknál voltam kilenc esztendőig kézilány, de még a Feketesas-ntcában, Tuggya, a Vencelnél, az öreg Jani apjánál. Áldott jó lélek volt a felesége, az öreg tésasszony. Mert nem volt akkor nagysága elnevezés, hogyan lett volna!

— Mekkora a családja?

— Tizenegy gyereket hoztam a világra, azért voltam mindig egészséges. Ebből aztán négy maradt meg, mind menyecske. A Jóska üsmerte maga jól, az ott maradt a Doberdón.

Valóban a Jóska Bohém hajlamu gyerek volt, mesterséghez nem fült a kedve, csak a színház körül érezte jól magát s magántitkára küldönce, öltöztető segédje, mindene volt Nyáray Tóninak, akihez szenvedélyes hűséggel ragaszkodott. Jóska is szerette az éjszakát, gonosz cselekedetet sose hajtott végre, de ha lett volna is az életében halvány pont, mindent kiegyenlített a halálával. Egy bolond olasz gránát egy odakente a Doberdó sziklához, hogy valósággal kanállal szedték össze a földi maradványait.

— Akkor unoka is van, adtam fel a szót Örse néninek.

— Várjon, összeszámítom, hogy mennyi is.

Szedte sorba a családja ágait, kétszer is igénybe vette az ujjait.

— Éppen tizenhét, dédunoka pedig három. De haltak is.

...Szeptemberben szelűtés érte, azóta nem keft fel az ágyból. De ott is inkább nappal aludt és éjszaka virrasztott a setétben, találgatva, hol, merre, milyen forgalom lehet most? Vannak-e új lumpok, vagy csak a régiök győzik még mindig?

A napokban temették, — most végre kialudta magát, mert nem gátolja a megszokás, meg ez a bitang élet.

Boh.

város közhivatalai különben is eléggé összezúfoltak és a tanyai új szeretetház megépítésével a régi épületben lehetne elhelyezni a városi hivatalok egyrészét. A tanyai szeretetház építéséről rövidesen beható tárgyalások indulnak a városházán és lehetséges, hogy hamarosan már meg is kezdhetik Alsóközpontra a szeretetház építését. Ez volna az első ilyenmü intézmény, amely a tanyán épül fel.

Oktatófilm készül Szegeden a tüdőgondozásról

(A Délmagyarország munkatársától) Szegedet ismétlenül éri az az érdekes kiválasztás, hogy egészségügyi kulturfilmet csinálnak az itt valóban mintaszerűen folyó tüdőbeteggondozásról. Tavasszal az iskolán gyermekek preventív tüdőgondozásáról és vizsgálatairól forgattak Szegeden kulturfilmet, karácsony táján pedig érdekes oktatófilmet vettek fel a lúgkénküli szappanfőzésről Felsőközpontra.

A városi tisztifőorvosi hivatalhoz hétfőn érkezett meg a Magyar Film Iroda értesítése, amely szerint Cserépy László, a kitünő magyar filmrendező a Közegészségügyi Intézet egyik szakemberével együtt Szegedre jön, hogy az itteni példás tüdőgondozást filmre fotografálja. Vitéz dr. Tóth Béla tisztifőorvost kérték fel, hogy a filmet előkészítse s e célból elküldték a főorvosnak a kulturfilm forgatókönyvét is. A felvételekre rövidesen, néhány hét múlva kerül sor. A kulturfilm a népoktatás szempontjából igen érdekesnek és értékesnek ísérkezik.

— A természetes Ferenc József keserűvíz cegőta kitünően bevált házi szer megörögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható barnajó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!